

В. М. Головачко,
к. е. н., доцент, доцент кафедри обліку, оподаткування та маркетингу,
Мукачівський державний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5993-0873>
В. І. Гулянич,
здобувач вищої освіти ОНС "Доктор філософії",
спеціальність 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність,
Мукачівський державний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-4548-9464>

DOI: 10.32702/2306-6814.2025.8.140

СУЧАСНІ МОДЕЛІ ІННОВАЦІЙНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ВИНОРОБНИХ ГОСПОДАРСТВ

V. Holovachko,
PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Accounting, Taxation and Marketing, Mukachevo State University
V. Hulyanych,
PhD Student, specialty 076 — Entrepreneurship, Trade, and Exchange Activities, Mukachevo State University

MODERN MODELS OF INNOVATIVE TRANSFORMATION IN WINERIES

Актуальність дослідження зумовлена тим фактом, що виноробна галузь створює значну кількість робочих місць, особливо в сільських регіонах, де зайнятість є обмеженою. Крім того, вино є продуктом із високою доданою вартістю, тому його експорт може бути особливо вигідним. Разом із тим, в умовах зростання конкуренції та зміни споживчих уподобань, виноробні господарства зіштовхуються з необхідністю впровадження інноваційних рішень та постійної адаптації до змінюваних ринкових вимог. Відтак, метою статті є узагальнення сучасних підходів до інноваційної трансформації виноробних господарств, визначення ключових моделей та особливостей їх адаптації до сучасних викликів галузі. У межах дослідження звернено увагу на те, що інноваційна трансформація виноробних господарств охоплює широкий спектр моделей, які сприяють оптимізації виробничих процесів, впровадженню новітніх технологій та підвищенню стійкості господарств до змін у навколишньому середовищі. Ключові моделі, представлені в дослідженні, визначають основні напрямки інновацій, які допомагають виноробним господарствам ефективно адаптуватися до глобальних викликів і змін, а також забезпечують стійкий розвиток на ринках виноробної продукції. Доведено, що модель технологічного вдосконалення дозволяє підвищити ефективність виробництва та якість виноробної продукції. Модель біо-технологічних інновацій зосереджена на підвищенні стабільності виробництва вина з покращеними смаковими та ароматичними властивостями готової продукції. Модель екологічного розвитку спрямована на зменшення екологічного впливу виробництва вина на навколишнє середовище. Цифрова модель управління виробництвом виноробної продукції дозволяє підвищити продуктивність і знизити виробничі витрати. Модель агробізнесу та маркетингових інновацій орієнтована на розширення ринків збуту виноробної продукції. Модель адаптації до змін клімату та глобальних викликів забезпечує стабільність вирощування винограду. Модель управління інноваціями сприяє підвищенню конкурентоспроможності та сталому розвитку виноробних господарств.

The relevance of the research is determined by the fact that the wine industry creates a significant number of jobs, especially in rural areas where employment opportunities are limited. This applies to grape production, as well as wine processing, marketing, and distribution. Moreover, wineries are often important exporters, bringing foreign currency revenue into the country's economy. Wine is a high-value-added product, making its export particularly profitable. However, in the context of increasing competition and changing consumer preferences, wineries face the need to implement innovative solutions and continuously adapt to evolving market demands. Therefore, the purpose of this article is to summarize modern approaches to the innovative transformation of wineries, identify key models, and adapt them to the current challenges of the industry. The study highlights that the innovative transformation of wineries encompasses a wide range of models aimed at optimizing production processes, implementing cutting-edge technologies, and enhancing the resilience of wineries to changes in the surrounding environment. The key models presented in the study identify the main directions of innovation that help wineries effectively adapt to global challenges and changes, while ensuring sustainable development in the wine production markets. It has been proven that the model of technological improvement enhances the efficiency of production and the quality of wine products. It has been proven that the biotechnology innovation model focuses on enhancing the stability of wine production with improved taste and aromatic properties of the final product. Additionally, the ecological development model emphasizes reducing the environmental impact of wine production on the surrounding ecosystem. It has been proven that the digital production management model allows for increased productivity and reduced production costs. The agribusiness and marketing innovation model is focused on expanding the markets for wine products. The climate change and global challenges adaptation model ensures the stability of grape cultivation. Furthermore, the innovation management model contributes to enhancing the competitiveness and sustainable development of wineries.

Ключові слова: інноваційні рішення; сільські регіони; цифрова модель управління; ринок виноробної продукції.

Key words: innovative solutions; rural areas; digital management model; wine production market.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Розвиток виноробної галузі важливий для економічного зростання економіки багатьох країн світу, серед яких Італія, Франція, США, Іспанія, Аргентина, Туреччина, Іран, Китай, Румунія та Чилі. В цих країнах найбільші площі виноградників (65 %) та обсяги виробництва винограду й вина (66 %). Вагомим є розвиток виноробної галузі та в Україні, де станом на червень 2021 р., виноробні культури займали близько 40 тис. га, а щорічна виноробна продукція дорівнювала близько 1,2 гектолітра вина. В цілому виноробна галузь є унікальною, адже створює значну кількість робочих місць в сільських регіонах, де зайнятість може бути обмеженою. Робочі місця формуються і за супутніми напрямками, такими як маркетинг, дегустаційна та туристична діяльність. Крім того, виноробні господарства часто є експортерами, які приносять валютні надходження в

економіку країни, адже виноробна продукція — продукт високої доданої вартості. Разом з тим обсяги виробництва продукції виноробних господарств стало знижуватися. За даними Міжнародної організації виноградарства та виноробства (OIV), СТАНОМ НА 2024 Р. світовий обсяг виробництва такої продукції склав 231 млн гектолітрів, що на 2% менше, ніж у 2023 році, та на 13% нижче за середні показники за останні 10 років. В умовах зміни клімату, зростання конкуренції та зміни споживчих уподобань виноробні господарства зіштовхуються з необхідністю впровадження інноваційних рішень та постійної адаптації до мінливих нових ринкових вимог. Зазначимо, що інноваційна трансформація виноробних підприємств передбачає застосування сучасних моделей управління, впровадження технологічних новацій та екологічно орієнтованих стратегій, які сприяють підвищенню ефективності виробничих процесів, якості продукції та її конкурентоспроможності. Відтак, окреслене дослідження є своєчасним та актуальним.

Загальне технологічне вдосконалення виноробних господарств ¹		Перехід виноробних господарств на біокаталіз та ферментні технології ²	
Перехід виноробних господарств на біотехнології очищення та стабілізації вина ³	Напрямки інноваційної трансформації виноробних господарств		Перехід виноробних господарств на автоматизоване пакування та маркування ⁴
Перехід виноробних господарств на використання дронів та супутникових технологій ⁵		Перехід виноробних господарств на біотехнологічні інновації ⁶	

Рис. 1. Напрямки інноваційної трансформації виноробних господарств

Примітка

¹ охоплює: модернізацію обладнання, використання автоматизованих систем управління виробництвом, впровадження енергоефективних технологій тощо.

² охоплює: ферментацію, екстракцію смакових і ароматичних речовин, витримку та стабілізацію вина, біотехнології для очищення вина, зниження використання хімічних речовин.

³ охоплює: біофлокацію, біологічну стабілізацію через використання бактерій та дріжджів, ензимну стабілізацію, природні фільтри та адсорбенти, природну стабілізацію кольору.

⁴ охоплює: автоматизацію процесу розливу, автоматизоване закорковування, автоматизоване маркування, кодування та штрих-кодування, контроль якості та інтеграція з іншими системами.

⁵ охоплює: моніторинг стану виноградників, оптимізація поливу, управління добривами та пестицидами, оцінка врожайності та прогнозування, раннє виявлення хвороб та шкідників, оптимізація логістики, сприяння екологічності.

⁶ охоплює: селекцію винограду з використанням біотехнологій, використання біоактивних добавок і ферментів у виноробстві, біотехнології в процесах очищення та стабілізації вина, біоконтроль та управління мікрофлорою вина, нанотехнології в виноробстві, екологічне виноробство за допомогою біотехнологій, інновації у сфері зберігання вина.

Джерело: сформовано на основі [1—3; 7].

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Попри значну кількість наукових досліджень, присвячених інноваційним процесам у різних галузях агропромислового виробництва (серед яких напрацювання Шпикуляка О.Г., Маліка М.Й. [7], Обнявко В. [5], Ткаченко О.Б., Ачєєва І.М., Беркгаут Б.М. [6]), проблема визначення та впровадження сучасних моделей інноваційної трансформації у виноробстві залишається недостатньо дослідженою. Особливо це стосується аналізу ефективності різних моделей та стратегій інноваційного розвитку в умовах динамічного ринку і змін кліматичних умов.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою цієї статті є узагальнення сучасних підходів до інноваційної трансформації виноробних господарств, визначення ключових моделей та їх адаптація до сучасних викликів виноробної галузі.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБГРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Зазначимо, що оскільки виноробні господарства займаються вирощуванням винограду, виробництвом вина та інших продуктів виноробства, в кожній країні їх проблеми доволі специфічні. Наприклад, виноробні господарства Іспанії, зокрема районів Ла-Манча, Андалусія та Каталонія, відчувають значний тиск через нестабільний рівень опадів та тривалі періоди посухи. Виноробні господарства Італії та Франції стикаються з наслідками несприятливої погоди (зокрема, дощовою весною, заморозками та градом). В Австралії виноробні господарства зменшили виробництва вина через рясні дощі, що спричинили захворювання лози. Відтак, великі виробники вина все частіше застосовують у своїй діяль-

ності інноваційну трансформацію, яку ми розглядаємо як необхідний процес, що має на меті відновлення обсягів виробництва винограду й вина через впровадження новітніх технологій, методів управління, виробничих та екологічних підходів, спрямованих на модернізацію та оптимізацію всіх етапів виноробства кінцевої продукції.

Узагальнюючи наявні у науковій літературі підходи до інноваційної трансформації виноробних господарств [1—3; 7], можна виокремити кілька таких ключових напрямів. Зокрема:

1. Загальне технологічне вдосконалення виноробних господарств, спрямоване на осучаснення технологій, обладнання та методів управління виробничими процесами. Метою такої трансформації є покращення ефективності виробництва, якості та конкурентоспроможності виноробної продукції (вектор змін — процесовий).

2. Перехід виноробних господарств на біотехнологічні інновації, що передбачають застосування сучасних біотехнологічних методів та процесів у вирощуванні винограду, ферментації, витримці та покращенні якості вина. Метою такої трансформації є забезпечення його екологічної чистоти та поглиблення унікальності (вектор змін — екологічність та унікальність).

3. Перехід виноробних господарств на біокаталіз та ферментні технології. Напрямок передбачає використання ферментів та регулювання їх активності у процесі виноробства. Метою такої трансформації є покращення екстракції смакових та ароматичних речовин з винограду (вектор змін — покращення смакових та ароматичних якостей сировини).

4. Перехід виноробних господарств на біотехнології очищення та стабілізації вина. Напрямок передбачає використання природних, безпечних та екологічно чистих методів поліпшення прозорості, стійкості та органолептичних характеристик вина. Метою такої трансформації є підвищення якості продукції, збереження її природ-

них властивостей та відповідності сучасним екологічним стандартам (вектор змін — екологічність).

5. Перехід виноробних господарств на автоматизоване пакування та маркування продукції. Метою такої трансформації є автоматизація рутинних процесів дозування, розкупорювання, пакування та етикетування готової сировини (вектор змін — поглиблення соціальної орієнтованості діяльності).

6. Перехід виноробних господарств на використання дистанційні методи моніторингу й управління виноградниками. Метою такої трансформації є досягнення максимальної ефективності догляду за виноградниками, оптимізація використання ресурсів, покращення якості та екологічної чистоти виноробної продукції (вектор змін — технологічність).

Враховуючи окреслену специфіку (рис. 1), слід зазначити, що основна мета інноваційної трансформації виноробних господарств полягає у сприянні багатовекторному розвитку виноробної галузі.

Зміст багатовекторної інноваційної трансформації виноробних господарств охоплює широкий спектр аспектів. Зокрема моделі, які допомагають ефективно трансформувати виноробні господарства є наступними:

1. Технологічного вдосконалення. Модель спрямована на оновлення технологій, обладнання та методів управління для підвищення ефективності виробництва та якості продукції [5—6]. Серед ключових ознак моделі:

- впровадження новітнього обладнання або оновлення технологічного парку виноробного підприємства;
- автоматизація та роботизація виробничих процесів за інтелектуалізації людської праці;
- цифровізація виробництва, інновації в процесах виноробства.

Одним із яскравих прикладів застосування цієї моделі є виноробна компанія "Concha y Toro" (Чилі та Латинська Америка), що активно впроваджує новітні технології для підвищення ефективності виробництва та покращення якості продукції. Зокрема, використовуються сучасні виноробні установки, що включають інноваційні технології контролю ферментації, витримки та екстракції, а також спеціальні захисні покриття для лози, які допомагають мінімізувати втрати від несприятливих погодних умов.

2. Біотехнологічних інновацій. Модель спрямована на інтеграцію біотехнологій у виробництво, починаючи від вирощування винограду до створення готового продукту. Серед ключових ознак цієї моделі:

- використання або створення нових сортів винограду, що є стійкими до заморозків, надмірної вологи або посух. Зокрема, мова йде про використання сортів із пізнім розпусканням бруньок, глибокою кореневою системою, генетичну селекцію (на морозостійкість або на менше випаровування вологи через листя), геномне редагування (CRISPR) тощо;
- підвищення якості та стабільності вина;
- поліпшення екстракції смакових і ароматичних властивостей вина.

Один із прикладів використання такої моделі є E&J.GALLO WINERY (США), що активно застосовує біотехнології для створення нових сортів винограду стійких до хвороб та шкідників. Крім того, за допомогою біо-

технологічних методів "Gallo" покращує процеси ферментації та стабілізації вина (через використання специфічних культур дріжджів і бактерій). Як наслідок, попри зменшення обсягів виробництва каліфорнійських вин, якість продукції виробника залишається на високому рівні. Виробник робить акцент на елітні позиції, щоб компенсувати збитки та підтримувати рентабельність.

3. Екологічного розвитку виноробства. Ця модель орієнтована на зменшення екологічного впливу вирощування винограду та виробництва вина на довкілля (наразі законом дозволено використання у цих процесах понад 72 речовини — танінові порошки, ензими, підсолоджувачі, підкислювачі, штучні дріжджі тощо). Серед ключових ознак цієї моделі:

- органічне виноробство, що передбачає вирощування виноробної сировини з фокусом на чистоту ґрунту та природний цикл дозрівання;
- застосування відновлюваних джерел енергії та енергоефективних технологій на всіх етапах виробництва;
- введення ресурсощадних технологій (оптимізації водокористування, енергоефективності, перероблювання відходів виноробного виробництва, екологічного пакування тощо).

Одним із прикладів використання такої моделі в виноробстві є компанія "Frescobaldi" (Італія). Після 3-ох років очищення ґрунтів від хімічних речовин, компанія практикує органічне виноробство. Щоб уникнути застосування на власних виноградниках синтетичних речовин, менеджмент "Frescobaldi" реалізував проєкт зі створення та підтримки унікальної екосистеми. Приміром, бур'яни не випаляють, а використовують мульчування ґрунту. Крім того, виноробне господарство використовує лише органічні добрива, які виробляються через компостування рослинних залишків та органічних матеріалів.

Після виробництва вина, "Frescobaldi" відправляє зразки готової продукції до спеціалізованих лабораторій для перевірки на наявність хімічних домішок. Лише якщо в результаті перевірки не буде виявлено синтетичних речовин, вино отримує сертифікацію як органічне. На етикетці таких пляшок наноситься зелений листочок (символ сертифікованого органічного продукту).

Наразі модель екологічного розвитку виноробства зазнає певних змін через трансформацію концепції органічного виноробства у [1—2; 4]:

- біодинамічний підхід, за яким діють усі правила й принципи органічності, але, також, передбачається, що на винограднику використовуються природні речовини, які допомагають винограднику відновити природний імунітет. Крім того біодинаміка відрізняється від органіки тим, що всі процеси з вирощування винограду та виробництва вина підпорядковані місячному і сонячному календарю;

- натуральний підхід, не є сталим, він ґрунтується на принципах органіки або біодинаміки, або органіки та біодинаміки, однак передбачається, що в готовий продукт (вина) нічого не додають і нічого з нього не забирають. Наприклад, ферментацію, не запускають через дикі дріжджі, що є на винограднику. Крім того, у вино не додаються ніякі добавки, воно не фільтрується.

Таблиця 1. Характеристика стратегій брендування, що орієнтовані на екологічність, органічність та унікальність винного продукту

Тип стратегії брендування	Основні напрямки	Специфіка реалізації стратегічного напрямку
Екологічне позиціонування бренду	Комунікація "зелених" цінностей	Транслявання повідомлень, що виноробне господарство дотримується принципів сталого розвитку
	Еко-дизайн упаковки	Використання перероблених матеріалів, етикетки з природних волокон та із застосуванням чорнила на рослинній основі
	Сертифікації та відкритість	Наявність міжнародних екологічних сертифікатів, що підтверджують чесність бренду.*
Органічне походження та "чистий продукт"	Вирощування без хімії	Транслявання повідомлень, що лише виноград, вирощений без пестицидів, гербіцидів і синтетичних добрив, стає основою "чистого" вина
	Органічне як частина історії	Транслявання повідомлень чому виробник перейшов на органіку, що це змінило, як це вплинуло на смак продукту і філософію бренду.
	Мінімальна інтервенція у виноробстві	Транслявання повідомлень, що виноробне господарство пропонує вино, для якого властива відсутність або мінімізація сульфітів, природні дріжджі
Підкреслення унікальності продукту	Терруар і локальність	Акцент на унікальності ґрунтів, клімату, мікрозони, наявності автохтонних сортів винограду.
	Крафтовий підхід	Ручне збирання, обмежений тираж, авторські купажі
	Культурний контекст	Вино як частина національної ідентичності, пов'язане з легендою, сімейною традицією або історією регіону

Примітка

*EU Organic, USDA Organic, ISO 14001.

Джерело: сформовано на основі [1; 4]

Так, окремі риси модель екологічного розвитку виноробства із фокусом на трансформацію концепції органічного виноробства закладає вітчизняне виноробне господарство ТМ Biologist (Київ, с. Лісники). Зокрема, на експериментальних виноградниках, на принципах біодинамічного підходу? вирощуються сорти "Каберне", "Піно Нуар", "Грюнер Вельтлінер", "Мюллер Тургау" й інші [1]. Вина з його виноградника у масовий продаж не потрапляють, однак їх можна продегустувати під час винного туру в с. Лісники. Завдяки дотриманню принципів біодинамічного виноробства, ТМ Biologist зосереджується на створенні збалансованої екосистеми, яка не потребує використання хімічних добрив чи пестицидів.

4. Цифрового управління виробництвом. Ця модель орієнтована на цифровізацію управління процесами виробництва виноробної продукції [3; 5]. Серед ключових ознак цієї моделі:

- використання Інтернету речей для моніторингу стану виноградників та захисту виноградної лози у реальному часі;

- використання аналітики великих даних для прогнозування врожайності, ефективності та оптимізації витрат;

- автоматизація процесів пакування, етикетування та розливу вина.

Серед користувачів такої моделі в виноробстві компанія "Concha y Toro" (Чилі), яка активно впроваджує

цифрові інструменти та інновації для оптимізації всіх етапів виробництва вина. Зокрема, компанія встановила датчики IoT та системи парасолькові системи захисту виноградної лози на своїх виноградниках. Так, датчики IoT в реальному часі вимірюють параметри довкілля (такі як температура, вологість ґрунту, рівень освітленості та інші фактори, які впливають на ріст винограду) та за потреби розкривають "парасолькові укриття" лози (спеціальні конструкції у вигляді "парасоль" над виноградними лозами). Як наслідок, "Concha y Toro" вдалося зберегти виробництво вина з тих сортів винограду, які важко адаптувати до змін клімату.

5. Агробізнесу та маркетингових інновацій. Модель передбачає розширення ринків збуту і вдосконалення маркетингових підходів на основі:

- створення персоналізованих вин для окремих сегментів ринку. Слід зазначити, що такі вина вирізняє не лише унікальна етикетка, а й про адаптація смаку, дизайну, способу подачі та навіть концепції бренду до потреб конкретного сегмента споживачів;

- використання онлайн-платформ для просування та продажу виноробної продукції на міжнародних ринках. Популярними платформами для просування вина наразі є Vivino, Wine-Searcher, Amazon Wine / Drizly / Wine.com, Etsy / Shopify, Alibaba, RangeMe;

- стратегії брендування, орієнтовані на екологічність, органічність та унікальність продукту. Серед таких стратегій екологічне позиціонування бренду,

органічне походження та "чистий продукт" та підкреслення унікальності продукту (табл. 1).

Прикладом використання такої моделі є компанія "Barefoot Wine & Bubbly" (США), яка активно розробляє вина, що задовольняють потреби різних груп споживачів. В її асортименті присутні як традиційні вина, так і спеціалізовані продукти, що відповідають сучасним запитам. Наприклад, компанія пропонує крафтові вина з малих виноробень, що вирізняються унікальними смаковими характеристиками та обмеженими обсягами виробництва.

Крім того, Barefoot Wine & Bubbly створює лімітовані серії вин, розроблені спеціально для святкових подій, надаючи споживачам можливість зробити кожне свято особливим. У портфелі компанії також є нефільтровані вина, виготовлені за натуральними технологіями без додавання консервантів чи використання ГМО, що відповідає сучасним тенденціям на ринку екологічних та натуральних продуктів.

Окрему увагу компанія приділяє доступності своїх вин — вони позиціонуються як продукти для будь-яких обставин, від повсякденного відпочинку до урочистих заходів.

Такий підхід сприяє широкій популярності вин Barefoot у світі, забезпечуючи стабільний попит серед різних груп споживачів.

6. Адаптації до змін клімату та глобальних викликів. Це модель передбачає розробку та впровадження стратегій, що забезпечують стійкість виробництва навіть у мінливих умовах. Зокрема, виноробні господарства прагнуть пристосуватися до таких викликів, як зростання температур, зміни у кількості та розподілі опадів, поява нових шкідників і хвороб, а також економічні та екологічні ризики [6—7]. Основні елементи цієї моделі включають:

- адаптацію виноградарства до змін клімату або виведення нових сортів винограду;
- використання технологій для моніторингу кліматичних змін;
- зменшення екологічного впливу виробництва.

Прикладом використання такої моделі є виноробне господарство Chateau Lafite Rothschild (Франція), яке застосовує процес виведення нових сортів винограду (шляхом гібридизації з подальшим виведенням гібридів) та відбором тих зразків, які максимально адаптовані до умов округу Медок (відтак не потребують додаткових добрив або хімічних препаратів). Як результат сорти Chateau Lafite Rothschild краще витримують зміни температур та нетипові погодні умови.

7. Управління інноваціями. Ця модель спрямована на створення системи, що забезпечує ефективне впровадження інновацій у виробничі та управлінські процеси та маркетинг з метою підвищення конкурентоспроможності та сталого розвитку виноробного господарства [4]. Основні елементи цієї моделі включають:

- ідентифікацію та оцінку інноваційних можливостей;
- створення інноваційної культури виробництва виноробної продукції;
- відродження старовинних технік вирощування різних сортів винограду;

— стратегічне партнерство та співпраця з науковими установами;

— організаціями сталого розвитку та екологічного туризму тощо.

Прикладом використання такої моделі є виноробня "Bodegas Torres" (Іспанія), яка активно розвиває інноваційну культуру серед співробітників, мотивуючи їх до пошуку нових ідей для відродження старовинних каталонських сортів винограду. Нині Торрес випускає червоне вино Гран-Мюралес (Grans Muralles), у виробництві якого використовується один із найдавніших каталонських сортів винограду.

Кожна з вищезазначених моделей:

— попри специфіку спрямована на досягнення цілей, пов'язаних з підвищенням ефективності виробництва, якості продукції та адаптацією до мінливості середовища.

— дозволяє виноробним господарствам успішно проходити етапи системного впровадження новітніх технологій, рішень та підходів.

Фактично, адаптація окреслених моделей до сучасних викликів виноробної галузі є ключовим фактором розвитку та конкурентоспроможності галузі в умовах глобальних змін. Так, серед практик за допомогою яких кожна за допомогою окреслених нами моделей адаптуватися до цих викликів:

- інтегрування передових технологій у процеси виробництва та вирощування винограду;
- інтелектуалізація систем управління процесами виробництва та вирощування винограду;
- впровадження заходів зменшення залежності процесів вирощування винограду змін клімату;
- розширення доступу виноробних господарств до глобальних ринків та зменшення залежності від традиційних каналів дистрибуції тощо.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

У межах дослідження звернено увагу на те, що інноваційна трансформація виноробних господарств охоплює широкий спектр моделей, які сприяють оптимізації виробничих процесів, впровадженню новітніх технологій та підвищенню стійкості господарств до змін у навколишньому середовищі. Ключові моделі, представлені в дослідженні, визначають основні напрямки інновацій, які допомагають таким господарствам ефективно адаптуватися до глобальних викликів і змін, а також забезпечують стійкий розвиток на ринках виноробної продукції.

Доведено, що модель технологічного вдосконалення дозволяє підвищити ефективність виробництва та якість виноробної продукції. Модель біотехнологічних інновацій зосереджена на підвищенні стабільності виробництва вина з покращеними смаковими та ароматичними властивостями готової продукції. Модель екологічного розвитку спрямована на зменшення екологічного впливу виробництва вина на навколишнє середовище. Цифрова модель управління виробництвом виноробної продукції дозволяє підвищити продуктивність і знизити виробничі витрати. Модель агробізнесу та маркетингових інновацій орієнтована на розширення ринків

збуту виноробної продукції. Модель адаптації до змін клімату та глобальних викликів забезпечує стабільність вирощування винограду. Модель управління інноваціями сприяє підвищенню конкурентоспроможності та сталому розвитку виноробних господарств.

Констатовано, що всі окреслені моделі, спрямовані на досягнення конкретних цілей в управлінні виробництвом та адаптації до змінного середовища, взаємодіють між собою, забезпечуючи ефективне проходження етапів інноваційної трансформації. Перспективи досліджень полягають у пошуку напрямків їх поєднання, що дозволяє виноробним господарствам підтримувати сталий розвиток і конкурентоспроможність на ринках.

Література:

1. Беба Ю. Що таке натуральне, органічне та біодинамічне вино. Пояснює сомельє. Віледж. 2020. URL.: <https://www.village.com.ua/village/food/food-guide/300337-scho-take-naturalne-organichne-ta-biodinamichne-vino-poyasnyue-somele>

2. Іванов С.В., Домарецький В.А., Прибильський В.Л. та ін. Інноваційні технології продуктів бродіння і виноробства: підручник для студ. вищ. навч. закл. / за заг. ред. С.В. Іванова. Київ: НУХТ, 2012. 488 с

3. Лагодієнко В.В., Голоднюк О.М., Мільчева В.В. Інноваційний напрямок розвитку виноробства в Україні. Маркетинг, підприємство і торгівля сучасний стан, напрямки розвитку. Одеса: ОНАХТ, 2020. 757 с.

4. Нагурна Н., Куриленко Ю., Осипенкова І. Інноваційна діяльність підприємства виноробної галузі: ступінь, значення та особливості розвитку. Інновації та технології в сфері послуг і харчування, 2024, 2 (12), 17—21.

5. Обнявко В. (2021). Інституційні передумови розвитку виноградарсько-виноробних підприємств. Економіка та суспільство, 2021. № 33. URL.: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-33-54>

6. Ткаченко О.Б., Ачєєва І.М., Беркгаут Б.М. Інноваційні складові стратегічного розвитку виноробних підприємств України. Економіка харчової промисловості. 2016. Т. 8. № 1. С. 55—61.

7. Шпикуняк О.Г., Малік М.Й. Інституціональний аналіз розвитку підприємництва в аграрному секторі економіки: методичний аспект. Економіка АПК. 2019. № 6. С. 73—82.

References:

1. Beba, Y. (2020), "What is natural, organic and biodynamic wine? A sommelier explains", Village, available at: <https://www.village.com.ua/village/food/food-guide/300337-scho-take-naturalne-organichne-ta-biodinamichne-vino-poyasnyue-somele> (Accessed: 25.03.2025).

2. Ivanov, S.V., Domarets'kyi, V.A. and Prybil's'kyi, V.L. (2012), Innovatsiyni tekhnolohiyi produktiv brodynnya i vynorobstva [Innovative technologies of fermentation products and winemaking], NUKHT, Kyiv, Ukraine.

3. Lahodiyenko, V.V., Holodnyuk, O.M. and Mil'cheva, V.V. (2020), Innovatsiynyy napryamok rozvytku vynorobstva v Ukrayini. Marketynh, pidpryyemstvo i torhivlya suchasnyy stan, napryamky rozvytku [Innovative direction of winemaking development in Ukraine. Marketing,

enterprise and trade current state, development directions], ONAKHT, Odesa, Ukraine.

4. Nagurna, N., Kurylenko, Y. and Osypenkova, I. (2024), "Innovative activity of a winemaking enterprise: degree, significance and features of development", Innovatsiyni ta tekhnolohiyi v sferi posluh i kharchuvannya, vol. 2 (12), pp. 17—21.

5. Obnyavko, V. (2021), "Institutional prerequisites for the development of viticulture and winemaking enterprises", Ekonomika ta suspil'stvo, vol. 33. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-33-54>

6. Tkachenko, O.B., Acheeva, I.M. and Berkhaut, B.M. (2016), "Innovative components of strategic development of wine-making enterprises of Ukraine", Ekonomika kharchovoyi promyslovosti, vol. 8, no. 1, pp. 55—61.

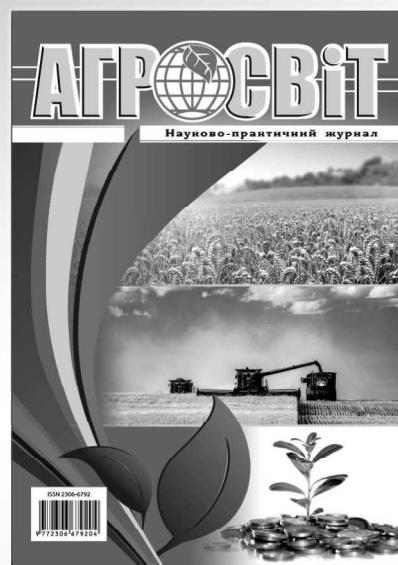
7. Shpykulyak, O.G. and Malik, M.Y. (2019), "Institutional analysis of entrepreneurship development in the agricultural sector of the economy: methodological aspect", Ekonomika APK, vol 6, pp. 73—82.

Стаття надійшла до редакції 08.04.2025 р.

АГРОСВІТ

<https://nayka.com.ua>

Передплатний індекс: 23847

Виходить 24 рази на рік

**Журнал включено до переліку
наукових фахових видань України
з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)**

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>